

SPRÅKPOLITIKEN

Som en del av sina insatser för att främja rörlighet och förståelse mellan kulturer har EU utsett språkinläring till en viktig prioritering, och unionen ger bidrag till ett antal program och projekt på detta område. Flerspråkigheten ses av EU som en viktig faktor för den europeiska konkurrenskraften. Ett av målen för EU:s språkpolic är därför att varje unionsmedborgare utöver sitt modersmål bör behärska ytterligare två språk.

RÄTTSLIG GRUND

I Europa är den språkliga mångfalden ett faktum. Språk är en väsentlig del av identiteten i Europa och det mest direkta kulturella uttrycket. I ett EU som grundas på mottot ”förenade i mångfalden” är förmågan att kommunicera på flera språk en viktig tillgång såväl för enskilda som organisationer och företag. Språken har en nyckelroll i Europeiska unionens vardag, men är även grundläggande för att den kulturella och språkliga mångfalden inom EU ska respekteras.

Respekt för den språkliga mångfalden utgör ett grundläggande värde för EU, liksom respekt för individen och öppenhet gentemot andra kulturer. Detta återspeglas i ingressen till fördraget om Europeiska unionen, där det sägs att man inspirerats ”av Europas kulturella, religiösa och humanistiska arv” och att man bekräftar den vikt som fästs ”vid principerna om frihet, demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna”. I artikel 2 i EU-fördraget betonas respekten för mänskliga rättigheter och icke-diskriminering, medan det i artikel 3 anges att unionen ska ”respektera rikedomerna hos sin kulturella och språkliga mångfald”. I artikel 165.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) understryks att ”målen för unionens insatser ska vara att utveckla den europeiska dimensionen inom utbildningen särskilt genom undervisning i och spridning av medlemsstaternas språk”, samtidigt som den kulturella och språkliga mångfalden respekteras till fullo (artikel 165.1 i EUF-fördraget).

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, som antogs år 2000 och blev rättsligt bindande genom Lissabonfördraget, föreskriver att all diskriminering på grund av språk ska vara förbjuden (artikel 21) och ålägger unionen att respektera den språkliga mångfalden (artikel 22).

Den första förordningen från 1958 om vilka språk som skulle användas i Europeiska ekonomiska gemenskapen^[1] har ändrats efter hand som nya länder anslutit sig till EU, och fastställer vilka som är de officiella språken för EU^[2], tillsammans med artikel 55.1 i EU-fördraget. Varje unionsmedborgare har rätt att skriftligen vända sig till alla EU-institutioner eller EU-organ på något av dessa språk och att få svar på samma språk, i enlighet med artikel 24 i EUF-fördraget.

[1] EGT L 17, 6.10.1958, s. 385.

[2] EU:s 24 officiella språk är följande: bulgariska, danska, engelska, estniska, finska, franska, grekiska, iriska, italienska, kroatiska, lettiska, litauiska, maltesiska, nederländska, polska, portugisiska, rumänska, slovakiska, slovenska, spanska, svenska, tjeckiska, tyska och ungerska.

MÅL

EU:s språkpolitik grundas på respekt för den språkliga mångfalden i alla medlemsstater och på skapande av en interkulturell dialog inom hela EU. För att praktiskt omsätta begreppet ömsesidig respekt främjar EU undervisning i och inläring av främmande språk och alla medborgares rörlighet genom särskilda utbildnings- och yrkesutbildningsprogram. Kunskaper i främmande språk betraktas som en av de basfärdigheter som alla EU-medborgare bör tillägna sig för att förbättra sina utbildnings- och anställningsmöjligheter. EU stöder därför tanken att varje unionsmedborgare utöver sitt modersmål ska behärska ytterligare två språk ([COM\(2008\)0566](#)). EU arbetar även med medlemsstaterna för att skydda minoriteter, med utgångspunkt i Europarådets europeiska stadga om landsdels- eller minoritetsspråk.

I den strategiska ramen för europeiskt utbildningssamarbete (Utbildning 2020) betraktas språk som en grundläggande merit inom utbildningen, som en följd av rådets slutsatser av den 20 maj 2014 om flerspråkighet och utveckling av språkkunskaper^[3].

Sedan 2001 firas dessutom den 26 september som Europeiska språkdagen i syfte att öka medvetenheten om de många olika språk som finns i Europa.

Europaparlamentet har antagit en fullvärdig flerspråkspolitik, där alla EU:s språk anses lika viktiga. Alla parlamentsdokument översätts till EU:s samtliga officiella språk, och varje ledamot av Europaparlamentet har rätt att tala på det officiella språk han eller hon väljer.

RESULTAT

A. Utveckling av politik och stöd till språkforskning

1. Skydd för minoritetsspråk

Parlamentet antog 2013 en resolution om utrotningshotade europeiska språk och den språkliga mångfalden inom Europeiska unionen^[4], där man uppmanade medlemsstaterna att vara mer uppmärksamma på hotade europeiska språk, och att helhjärtat ställa upp för att skydda och främja mångfalden i unionens språkliga och kulturella arv. Denna resolution var en uppföljning av Europaparlamentets resolution om regionala och mindre använda europeiska språk^[5] och av en rådsresolution om främjande av språklig mångfald och språkinläring^[6], och den följdes av flera handlingsplaner och ramstrategier från Europeiska kommissionen för främjande av språklig mångfald och språkinläring ([COM\(2003\) 0449](#), [COM\(2005\) 0596](#)).

2. Jämförbara uppgifter om språkkunskaper

2005 lade kommissionen fram ett förslag för Europaparlamentet och rådet om en europeisk indikator för språkkunskaper ([COM\(2005\)0356](#)), ett instrument för att mäta den övergripande språkkunskapen i medlemsstaterna. Ramarna angavs i ett meddelande från kommissionen som antogs den 13 april 2007 ([COM\(2007\)0184](#)). Enligt kommissionens meddelande från 2005 är ”syftet med indikatorn att mäta övergripande språkkunskaper i alla medlemsstater”. Indikatorn kommer även att bidra till förståelsen av huruvida de åtgärder som vidtagits för att planerna på att alla ska lära sig sitt modersmål + två språk fungerar, tack vare jämförbara uppgifter om språkkunskaper i alla medlemsstater. En rådgivande kommitté har inrättats, och den har redogjort för resultaten av en första enkät 2011, där det visades att det behövs en bättre genomförd strategi för språkinläring i skolorna.

---

[3]EUT C 183, 14.6.2014, s. 26.

[4]EUT C 93, 9.3.2016, s. 52.

[5]EUT C 76 E, 25.3.2004, s. 374.

[6]EGT C 50, 23.2.2002, s. 1.

3. ECML och Mercator

EU stöder två centrum för språkforskning: Europeiska centrumet för moderna språk (ECML) och det europeiska centrumet för forskning om flerspråkighet och språkinläring (Mercator). ECML uppmuntrar högsta kvalitet och innovation i språkundervisningen och hjälper unionsmedborgarna att lära sig språk på ett effektivare sätt. De huvudsakliga målen för ECML är att hjälpa medlemsstaterna att genomföra en effektiv språkinlärningspolitik genom att fokusera på språkinläring och språkundervisning, främja dialog och utbyte av bästa praxis samt stödja programrelaterade nätverk och forskningsprojekt. Mercator är en del av ett nätverk med fem forsknings- och dokumentationscentrum, och har specialiserat sig på regionala språk och minoritetsspråk i Europeiska unionen.

4. Europeisk masterutbildning i översättning

Den europeiska masterutbildningen i översättning (EMT) är ett kvalitetsmärke för översättningsutbildningar på universitetsnivå som motsvarar överenskomna yrkesstandarder och marknadernas efterfrågan. Huvudmålet för EMT är att förbättra översättningsutbildningarnas kvalitet och att få personer med hög kompetens att arbeta som översättare i EU. EMT syftar till att höja översättaryrkets status i EU.

5. MT@EC, maskinöversättningstjänsten

Kommissionens maskinöversättningstjänst gör det möjligt att snabbt kontrollera den ungefärliga betydelsen av text som skrivs in. MT@EC kan hantera och översätta texter och dokument om EU-politik på de 24 officiella EU-språken. Tjänsten kan användas gratis av offentliga tjänstemän i EU:s medlemsstater och EES-länderna.

B. Handlingsprogram

1. Programmet Erasmus+

Erasmus+, som inleddes i januari 2014, är EU:s program för utbildning, ungdomar och idrott för perioden 2014–2020. Ett av programmets särskilda mål är att främja språkinläring och språklig mångfald. I programvägledningen till Erasmus+ sägs att de ”möjligheter som skapas för att erbjuda språkligt stöd syftar till att göra rörligheten effektivare och mer ändamålsenlig, förbättra inlärningsresultaten och därmed bidra till programmets särskilda mål” (s.#1). Språkstöd erbjuds via Erasmus+ språkstöd online för enskilda personer som deltar i utbytesverksamhet för att lära sig värdlandets språk. Erasmus+ uppmuntrar också samarbete för innovation och utbyte av god praxis genom strategiska partnerskap på området för språkundervisning och språkinläring. Vidare kan bidrag för språkligt stöd vid behov ges till stödmottagare inom strategiska partnerskap som anordnar långsiktig yrkesutbildnings- och undervisningsverksamhet för personal, unga anställda och studerande. Erasmus+ finansierar också varje år flera projekt för att stödja teckenspråksundervisning och inläring av teckenspråk, för att främja språklig mångfald och för att skydda minoritetsspråk.

2. Programmet Kreativa Europa

Inom ramen för programmet Kreativa Europa erbjuds stöd till översättning av böcker och manuskript genom delprogrammet för kultur [Culture sub-programme](#).

3. Europeiska språkdagen

Motiverade av den stora framgången med Europeiska språkåret 2001, har EU och Europarådet beslutat att den så kallade Europeiska språkdagen ska firas den 26 september varje år, med olika slags evenemang för att främja språkinläring inom hela EU. Syftet är att öka medborgarnas

medvetenhet om de många olika språk som talas i Europa och att uppmuntra dem att lära sig språk.

C. Utmärkelser

1. Europeiska utmärkelsen för språk

Europeiska utmärkelsen för språk är ett hederstecken som kommissionen delar ut för att uppmuntra nya initiativ avseende språkundervisning och språkinläring, belöna nya metoder för språkundervisning och öka medvetenheten om regionala språk och minoritetsspråk. Utmärkelsen kan tilldelas projekt från deltagande länder, t.ex. det mest nyskapande språkinlärningsprojektet, den person som gjort störst framsteg när det gäller att lära sig främmande språk och den bästa språkläraren.

2. Juvenes Translatores (Unga översättare)

Varje år delar kommissionen ut en utmärkelse för den bästa översättning som gjorts bland 17-åriga elever i alla medlemsstater. Ungdomarna kan välja att översätta från och till vilket av Europeiska unionens officiella språk som helst.

EUROPAPARLAMENTETS ROLL

Den 19 november 2013 antog parlamentet programmen Erasmus+ och Kreativa Europa. Parlamentet har lagt till en särskild bestämmelse om finansiering för undertexter, dubbing och talade kommentarer i europeiska filmer, vilket bör underlätta europeiska verks tillgänglighet och spridning över gränserna. Som medlagstiftare kan parlamentet utarbeta initiativbetänkanden för att komma med nya förslag och stimulera språkpolitikens utveckling i Europa. I sin resolution av den 24 mars 2009 om flerspråkighet: en tillgång för Europa och ett gemensamt åtagande^[7], upprepade parlamentet sitt stöd för EU:s politik på området för flerspråkighet och uppmanade kommissionen att formulera åtgärder som syftar till att erkänna betydelsen av och främja den språkliga mångfalden. I parlamentets resolution om utrotningshotade europeiska språk och den språkliga mångfalden inom EU^[8] uppmanades kommissionen och medlemsstaterna att stödja hotade språk.

Den 23 november 2016 antog parlamentet en resolution om teckenspråk och professionella teckenspråkstolkare^[9] för att betona att döva och dövblinda, liksom personer med nedsatt hörsel, måste få tillgång till samma information och kommunikation som andra människor, med hjälp av teckenspråkstolkning, textning, taligenkänning och/eller alternativa former av kommunikation, däribland muntliga tolkar. I resolutionen erkändes även att EU-institutionerna redan försöker göra offentliga evenemang och utskottssammanträden tillgängliga.

I en studie om minoritetsspråk och utbildning: bästa praxis och fallgröpar, som beställts av Europaparlamentets utskott för kultur och utbildning för att publiceras i början av 2017, undersöks situationen för minoritetsspråk inom utbildning i 13 fallstudier.

Under andra halvåret 2017 och i början av 2018 kommer parlamentets utskott för kultur och utbildning att utarbeta ett initiativbetänkande om likabehandling av språk i den digitala tidsåldern – ett projekt om det mänskliga språket, baserat på en [studie](#) med titeln: ”Language equality in the digital age – towards a Human Language project” som utarbetats på begäran av parlamentets panel för bedömning av vetenskapliga och tekniska alternativ (STOA-panelen).

[Michaela Franke](#)

---

[7]EUT C 117 E, 6.5.2010, s. 59.

[8]EUT C 93, 9.3.2016, s. 52.

[9]Antagna texter, [P8_TA\(2016\)0442](#).

09/2017